

BUDGETINFORMATION

2023

TØNDER
KOMMUNE

Tønder Kommune – et godt sted at bo

Budgettet udstikker de økonomiske og indholdsmæssige rammer for budget 2023 samt overslagsårene 2024–2026.

Med udgangspunkt i en økonomisk sund og velkonsolideret kommune, viser Kommunalbestyrelsen med aftalen for 2023 økonomisk opbakning og prioritering til at understøtte Tønder Kommunes Visions- og Strategiplan for 2022-2025.

Fokus på planen gør, at Tønder Kommune er – og fortsat skal være - et godt sted at leve og bo og drive virksomhed. Det gælder for vores nuværende borgere, men har også stor betydning i et bosætningsperspektiv. Tønder Kommune skal være attraktiv for både besøgende og tilflyttere, hvilket denne budgetaftale også er udtryk for.

Økonomiaftalen mellem KL og Regeringen for 2023 er en kriseaftale, som markerer et markant skifte i dansk økonomisk politik. Råderummet til kommunerne er stærkt begrænset, hvilket også har haft væsentlig indflydelse på de snævre økonomiske muligheder for Tønder Kommune. På trods af dette, er der gennem en målrettet prioritering blevet plads til:

et budgetforlig med nye velfærdsinitiativer for i alt 44 mio. kr. og et anlægsprogram med nye og igangværende projekter for i alt ca. 375 mio. kr. over den 4-årige budgetperiode.

For fortsat at sikre det økonomiske råderum til nye politiske prioriteringer er der løbende sket omprioritering inden for servicerammen. Der er en politisk vilje til at investere i nye tiltag.

For god ordens skyld vil jeg også nævne, at vi med dette budget fortsat holder skatten i ro i Tønder Kommune, ligesom vi bidrager til at overholde økonomiaftalen mellem kommunerne og regeringen.

Her kan du læse mere om den kommunale husholdning, og du kan også finde nyttige informationer om kommunens opgaver og service til borgerne.

God fornøjelse med læsningen.

Jørgen Popp Petersen
Borgmester

Indhold

GENERELLE BEMÆRKNINGER	5
Budgetarbejdet	5
Budgettet 2023-2026	6
Budgettet - overordnet.....	6
Budgettet overordnet - Den økonomiske politik.....	7
Budgettets indtægter.....	7
Økonomaftale	8
Befolkningsudviklingen	8
Skatter.....	9
Tilskud og udligning.....	10
Sanktionslovgivning	10
Budgettets driftsudgifter i alt.....	11
Serviceudgifter	11
Uden for servicerammen.....	12
Indkomstoverførsler	12
Anlæg og investeringer.....	13
Investeringsoversigt	14
FAGUDVALG	15
Økonomiudvalget.....	16
Generelt	16
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	16
Investeringsoversigt – Økonomiudvalget.....	18
Teknik- og Miljøudvalget	20
Generelt	20
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	20
Investeringsoversigt – Teknik- og Miljøudvalget.....	21
Socialudvalget.....	22
Generelt	22
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	22
Investeringsoversigt – Socialudvalget.....	22
Sundhedsudvalget	23
Generelt	23
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	23
Investeringsoversigt – Sundhedsudvalget.....	23

Kultur- og Fritidsudvalget.....	24
Generelt	24
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	24
Investeringsoversigt – Kultur- og Fritidsudvalget	25
Arbejdsmarkedsudvalget.....	26
Generelt	26
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	26
Børn- og Skoleudvalget	27
Generelt	27
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	27
Investeringsoversigt – Børn- og Skoleudvalget.....	29
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget.....	30
Generelt	30
Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag	30
Investeringsoversigt – Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget	30
BILAG	31
Bevillingsregler.....	32
Driftsbevillinger	32
Anlægsbevillinger.....	33
Finansielle konti.....	33
Tillægsbevillinger	33
Budgetomplaceringer	34
Overførsel af bevilling til efterfølgende år.....	34
Anlægsbevillinger.....	35
Netto- / bruttobevillingsprincip	36
Kompetencer i økonomistyringen	36
Budgetforudsætninger	37
Forudsætninger	37
Skatter.....	38
Generelle tilskud.....	39
Anvendte Pris- og lønskøn	40

Generelle bemærkninger

Budgetarbejdet

Budgetprocessen for 2023 er sket med afsæt i den **økonomiske politik for 2019-2022** samt budgetforliget, som et bredt flertal af Kommunalbestyrelsens medlemmer aftalte i forbindelse med vedtagelsen af budget 2022.

Overordnede mål

- **Maksimal udnyttelse** af den aftale **ramme for serviceudgifter** under hensyntagen til
 - Ændringer i folketallet
 - Størrelsen af det nødvendige overskud på ordinær drift (handlefrihed, stødpude)
- **Anlægsramme på maksimalt 100 mio. kr.** i gns. inkl. jordforsyning– sammenhæng med overskud på ordinær drift.
- **Langfristet gæld pr. indbygger** (excl. ældreboliglån og indefrosne feriemidler) ligger altid **under 8.000 kr. pr. indbygger**
- Den gennemsnitlige **kassebeholdning** skal være på **minimum 200 mio. kr.**

Andre hensigtserklæringer

- Der **fastsættes krav til reduktioner af serviceudgifter mindst svarende til et evt. fald i folketallet**
- At fagudvalg kan **fordele reduktionerne fleksibelt** mellem budgetår og politikområder inden for de rammer Økonomiudvalget fastsætter
- At der arbejdes med **demografimodeller på de store serviceområder** der flytter budgetmidler til variable udgifter mellem politikområder
- At der samtidig med demografireguleringer overvejes og **arbejdes med struktur- og kapacitetstilpasning** på relevante områder som sikrer tilpasning af de faste udgifter
- At budgettet til **indkomstoverførsler tager udgangspunkt i de statslige skøn** for kommunens udgifter reguleret for ændringer i folketallet
- At budgettet til **aktivitetsbestemt medfinansiering tager udgangspunkt i de statslige skøn** for kommunens udgifter reguleret for ændringer i folketallet
- Vi er **loyale over for forhandlingsresultatet** mellem regering og KL
- **Beskatningsniveauet fastholdes** lavere end gennemsnittet af kommunerne i Region Syddanmark
- Ved budgetlægning **inddrages medarbejdere via MED systemet** og ved HMU repræsentanter som observatører på budgetseminarer.

Budgetarbejdet for 2023 har været tilrettelagt med udgangspunkt i optimalt set at få skabt et budget, der er i overensstemmelse med rammerne i den økonomiske politik, og hvor der kan skabes et råderum, som kan anvendes til at understøtte den ønskede udvikling i kommunen.

Budgetseminaret blev afholdt den 7. og 8. september 2022. Torsdag den 8. september blev der indgået et **brede forlig** mellem alle partier i Kommunalbestyrelsen for Tønder Kommune om Budget 2023.

Det brede budgetforlig er grundlaget for budgettet for 2023-2026. Budgettet udgør den økonomiske opbakning og prioritering til at **understøtte Tønder Kommunes Visions- og Strategiplan for 2022-2025**.

Der er afsat en pulje på 2 mio. kr. årligt i 4 år til Visions- og Strategiplan for 2022-2025. Puljen skal ses som et supplement til nye og igangværende indsatser, der støtter op omkring visions- og strategiplanen. Puljen er foreløbigt afsat under Økonomiudvalgets område

Herudover er der i budgettet stillet skarpt på 4 overordnede fokuspunkter

- Grænselandet
- Klima, Natur og Miljø
- Unge og Uddannelse
- Den aktive borger

Generelle bemærkninger

Fokuspunkterne understøttes af 3 strategiske indsatser som går på tværs af alle opgaver

- Erhverv og turisme
- Bosætning
- Sundhed

Gennem en række initiativer i budgettet understøttes både fokuspunkter og strategiske indsatser. De konkrete initiativer fremgår af bemærkningerne under de enkelte fagudvalg.

Overordnet set udstikker budgettet de økonomiske og indholdsmæssige rammer for 2023 samt overslagsårene 2024 – 2026.

Budgettet 2023-2026

I mio. kr.	Budget 2023	Over- slagsår 2024	Over- slagsår 2025	Over- slagsår 2026
A. Driftsvirksomhed				
Indtægter (i årets priser)				
Skatter	-1.723,9	-1.723,9	-1.762,5	-1.810,7
Generelle tilskud m.v.	-1.095,1	-1.154,3	-1.194,7	-1.226,3
Indtægter i alt	-2.819,0	-2.878,2	-2.957,2	-3.037,0
Driftsudgifter (År 2022-prisniveau)				
Serviceammen	1.908,6	1.904,1	1.890,7	1.877,5
Uden for serviceammen	149,6	149,9	151,4	152,7
Indkomstoverførsler	667,4	673,0	677,0	682,1
DRIFTSVIRKSOMHED - I ALT	2.725,6	2.727,1	2.719,1	2.712,3
Pris og lønstigninger (drift)		78,0	158,8	243,1
Renter m.v.	4,2	4,3	4,4	4,5
RESULTAT AF ORDINÆR DRIFT	-89,1	-68,8	-74,8	-77,0
ANLÆGSUDGIFTER - I ALT	100,9	118,9	95,2	60,4
Jordforsyning i alt	0,0	0,0	0,0	0,0
Pris og lønstigninger (anlæg og jordforsyning)	0,0	3,4	5,6	5,4
RESULTAT AF SKATTEFINANSIERET OMRÅDE	11,8	53,5	25,9	-11,2
RESULTAT AF BRUGERFINANSIERET OMRÅDE	0,0	0,0	0,0	0,0
Optagne lån	-13,3	-13,3	-13,3	-13,3
Afdrag på lån	27,1	28,0	28,8	29,7
Afdrag på lån - Ældreboliger	8,5	8,5	8,5	8,5
Øvrige finansforskydninger	-16,0	-16,0	-16,0	-16,0
I alt	6,4	7,2	8,1	8,9
ÆNDRING AF LIKVIDE AKTIVER	18,2	60,7	34,0	-2,2
(Positive tal = udgifter/forbrug af likvide aktiver) (Negative tal = indtægter/opsparing af likvide aktiver)				
LIKVIDE AKTIVER - Forventet ultimo 2022 = 295,3				
Forventet gns. Kassebeholdning	277,1	216,5	182,5	184,7
(Positive tal = udgifter/forbrug af likvide aktiver) (Negative tal = indtægter/opsparing af likvide aktiver)				

Budgettet - overordnet

Overskud af ordinær drift udgør i budgetåret 2023 89,1 mio. kr. I perioden 2023-2026 er det samlede overskud 309,8 mio. kr. eller gennemsnitligt 77,4 mio. kr. Overskud af drift skal optimalt set finansiere anlægsarbejderne. De udgør 375,4 mio. kr. i perioden.

Generelle bemærkninger

I perioden optages lån på i alt 53,2 mio. kr., mens der afdrages gæld med i alt 147,7 mio. kr. Samlet set er forventningen, at gæld ekskl. Ældreboliger og indefrosne feriemidler falder 60,4 mio. kr.

De likvide aktiver er faldende set over budgetperioden. I 2023 forventes et træk på 18,2 mio. kr. Samlet forventes de likvide aktiver at falde fra primo 2023 på 295,3 mio. kr. til ultimo 2026 på 184,6 mio. kr. Gennemsnittet i perioden er 215,2 mio. kr.

Budgettet overordnet - Den økonomiske politik

Budgetoversigt og økonomiske måltal	2023	2024	2025	2026	Gns.	Måltal
Serviceramme (udnyttelse af ramme i %)	99,3					1922,3 mio. kr. i 2023
Anlæg - højst 100 mio. kr. årligt	100,9	118,9	95,2	60,4	93,9	<100 mio. kr årligt
Gennemsnitlig kassebeholdning i henhold til kassekreditreglen i mio. kr.	277,1	216,5	182,5	184,7	215,2	200 mio. kr.
Langfristet gæld i 1.000 kr. (Ekskl. Indefrosne feriemidler)	7.898	7.535	7.134	6.704	7.318	< 8.000 kr. pr. indb.
Langfristet gæld i 1.000 kr. (Inkl. Indefrosne feriemidler)	10.990	10.654	10.304	9.937	10.471	

Overordnet lever budgetforslaget op til 3 af de 4 økonomiske måltal, som kommunalbestyrelsen har fastsat.

I 2026 forventes den gennemsnitlige kassebeholdning at falde til 184,7 mio. kr. og lever dermed ikke helt op til målsætningen om en minimumskassebeholdning på 200 mio. kr.

Princippet for ”farvemarkering” er således:

Afvigelse < 5 %

Afvigelse <5-10 %

Afvigelse >10%

Budgettets indtægter

I mio. kr.	Budget 2023	Overslagsår 2024	Overslagsår 2025	Overslagsår 2026
A. Driftsvirksomhed				
Indtægter (i årets priser)				
Skatter	-1.723,9	-1.723,9	-1.762,5	-1.810,7
Indkomstskatter	-1.608,3	-1.581,5	-1.625,3	-1.674,5
Selskabsskatter	-23,7	-36,6	-30,3	-29,4
Dødsboskat & Forskerskat	-0,3	0,0	0,0	0,0
Grundskyld & dækningsafgift	-91,6	-105,8	-106,8	-106,8
Generelle tilskud m.v.	-1.095,1	-1.154,3	-1.194,7	-1.226,3
Udligning og generelle tilskud	-946,6	-1.023,7	-1.061,5	-1.090,5
Udligning udlændinge	3,2	3,2	3,2	3,1
Bidrag til regioner, udvikling	4,3	4,4	4,6	4,7
Tilskud til generelt løft af ældreplejen	-6,5	-6,7	-6,9	-7,1
Tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen	-8,7	-9,0	-9,3	-9,5
Tilskud til en værdig ældrepleje	-9,2	-9,4	-9,7	-10,0
Pulje til bekæmpelse af ensomhed	-0,9	-0,9	-0,9	-1,0
Tilskud til bedre dagtilbud	-3,2	-3,3	-3,4	-3,5
Overgangstilskud vedr. uddannelsesstatistik	0,0	0,0	0,0	0,0
Tilskud til udsatte yder- og ø-kommuner	-50,0	-51,4	-52,9	-54,5
Tilskud til grænsenære kommuner	-9,5	-9,8	-10,1	-10,4
Tilskud til vanskeligt stillede kommuner §16	-20,0	0,0	0,0	0,0
Tilskud til kommuner med vanskelige øk.vilkår §17	-14,3	-14,0	-14,0	-14,0
Særligt finansieringstilskud	-33,7	-33,7	-33,7	-33,7
Indtægter i alt	-2.819,0	-2.878,2	-2.957,2	-3.037,0

Økonomiaftale

Regeringen og KL indgik en aftale om den kommunale økonomi den 8. juni 2022 og den 30. juni 2022 udsendte Indenrigs- og Boligministeriet endelig udmelding af tilskud og udligning for 2023. Det var således først på dette tidspunkt muligt at regne mere specifikt på aftalens konsekvenser for Tønder Kommune.

Indtægterne i budgettet for 2023 er baseret på statsgaranti for skatter og generelle tilskud. Skønnet for overslagsårene 2024-2026 er baseret på KL's Skatte- og tilskudsmodel.

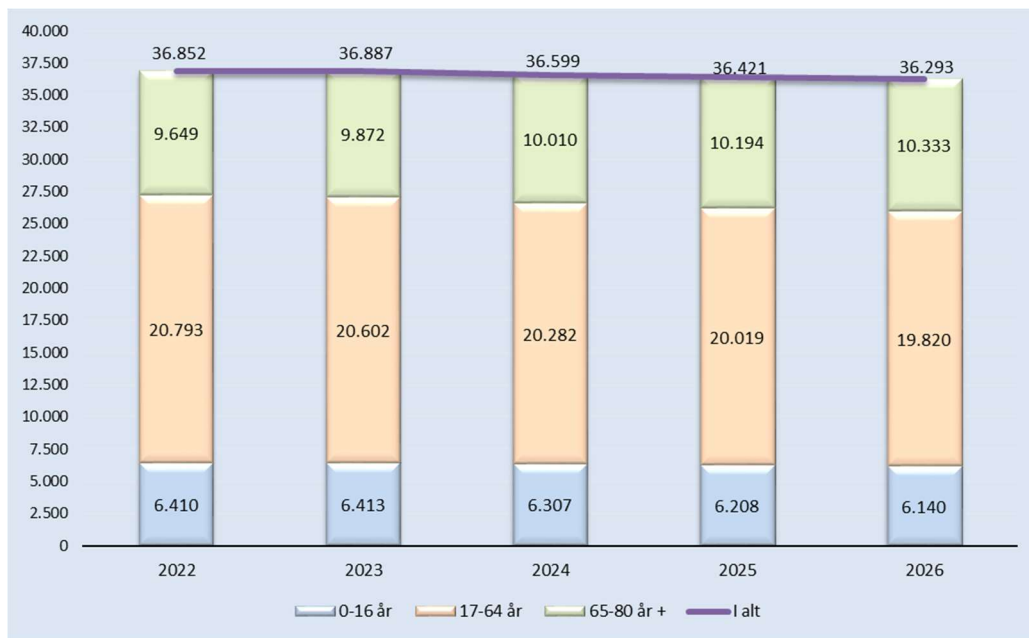
Aftalen indeholdt midler til at dække den demografiske udvikling i kommunerne. Samlet set en vækst i service-rammen på 1,250 mia. kr. Aftalens rammer for service og anlæg har udgjort grundlaget for den efterfølgende faseopdelte budgetlægning, hvor kommunerne ved en fælles indsats har arbejdet hårdt for at overholde aftalens rammer.

Befolkningsudviklingen

Befolkningsudviklingen har en væsentlig indflydelse på **kommunens indtægter** i form af skatteindtægter og resourcefordeling inden for serviceområder som børnepasning, skoler og ældreområdet. Forventningen er, at folketallet samlet set falder med 559 borgere i perioden 2022-2026, svarende til 1,5 %. Indtægtssiden er tilpasset ud fra dette fald.

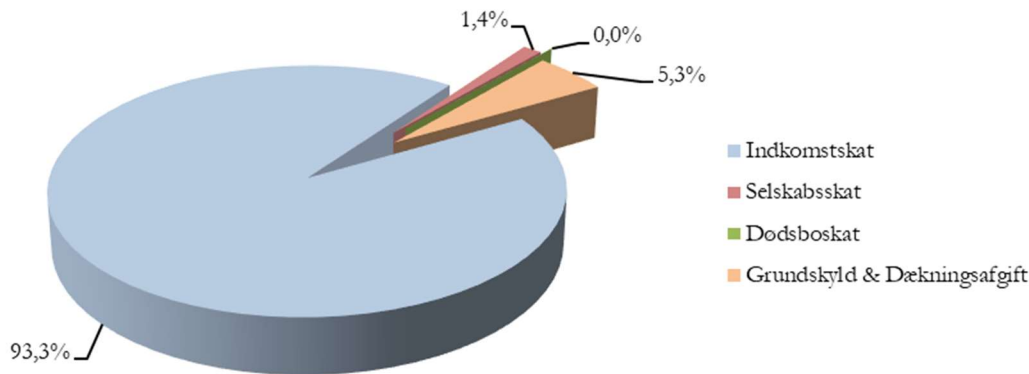
På **udgiftssiden** er der indarbejdet konsekvenser af demografireguleringsmodeller på dagpasnings-, skole- og ældreområdet. Budgettet til indkomstoverførsler er i overslagsårene tilpasset faldet i antallet af 18 – 64 årige på alle områder. Tilsvarende er budgettet til aktivitetsbestemt medfinansiering tilpasset udviklingen i befolkningen.

Som det fremgår af grafen neden for vokser antallet af ældre, mens antallet af børn og erhvervsaktive generelt er faldende. Et strukturelt problem som mange af landets kommuner oplever.

Skatter

Størstedelen af skatteindtægterne stammer fra indkomstskat, efterfulgt af grundskyld og selskabsskat. Samlet udgør skatteindtægterne 1,723,9 mia. kr.

I forbindelse med budgetlægningen har kommunerne mulighed for at selvbudgettere udskrivningen eller anvende et statsgaranteret beløb. Skatteindtægterne i budgettet for 2023 er baseret på statsgaranti. Der er budgetteret med en **uændret udskrivningsprocent** på 25,3 % i 2023 og overslagsårene.

Indkomstskattegrundlaget for 2024-2026 er fastsat på baggrund af KL's tilskuds- og skattemodel og bygger på Danmarks Statistiks seneste befolkningsprognose.

Grundskyld

Provenuet for grundskyld er beregnet med en grundskyldspromille på 21,24 for øvrige ejendomme og 6,44 for landbrug m.v. Provenuet er budgetteret til 90,9 mio. kr. i 2023.

De afgiftspligtige grundværdier er udmeldt med statsgarantien.

Som følge af ændringer på boligskatteområdet kan indtægterne fra grundskyld påvirkes af kommende lovgivning omkring en neutraliseringsordning, som skal sikre at den enkelte kommunes samlede indtægter ikke påvirkes. Neutraliseringen forventes først at ske i løbet af 2024.

Som fremskrivning er anvendt KL's forventninger.

Dækningsafgift

Provenu for dækningsafgift udgør i alt 0,716 mio. kr. i 2023.

Selskabsskatter

Selskabsskat vedrørende 2020 afregnes i 2023. Ifølge opgørelse fra Økonomi- og Boligministeriet udgør afregningen 23,7 mio. kr.

I forbindelse med opgørelse af de generelle tilskud sker der en udligning af 50 % af forskellene i selskabsskatteprovenuet. Provenuet i 2024 forventes at stige som følge af at Covid19 situationen i 2019 og 2020 ikke længere har samme negative indvirkning på selskabsskatterne.

Som fremskrivning er anvendt KL's forventninger.

Tilskud og udligning

Udligningsreformen medførte, at en større andel af indtægterne er baseret på nye tilskud – her specifikt *Tilskud til yder- og ø-kommuner* og *Tilskud til grænsenære kommuner*. Herudover indgår finansieringstilskuddet på ca. 34 mio. kr. nu som en fast del af tilskuddene.

I mio. kr.	Budget 2023	Overslagsår 2024	Overslagsår 2025	Overslagsår 2026
Tilskud og Udligning				
Kommunal udligning	-475,2	-541,4	-559,0	-577,8
Statstilskud	-463,9	-474,7	-494,8	-504,9
Særlige tilskud	-156,0	-138,2	-140,9	-143,6
I alt	-1.095,1	-1.154,3	-1.194,7	-1.226,3

Specificeret tabel fremgår under bilag side 39

Generelt er de **særlige tilskud** faste. De reguleres kun i forhold til ændrede pris- og lønskøn og befolkningsandel. Tilskuddet til særligt vanskeligt stillede kommuner (§16) skal der som hidtil søges om hvert år. I 2023 blev Tønder Kommune tildelt 20 mio. kr. I overslagsårene er der **ikke** indregnet et årligt tilskud.

Udligningen påvirkes hvert år af opgørelsen af skattegrundlag, aldersbestemte- og socioøkonomiske faktorer.

Statsskuddets størrelse påvirkes fra år til år af økonomiaftale og konjunkturer mens fordelingen sker efter andel af befolkningen.

Sanktionslovgivning

Med virkning fra og med regnskabet for 2012 er der indført en ordning, som indebærer, at såfremt de kommunale serviceudgifter for kommunerne under ét, overskrider budgettet, nedsættes bloktilskuddet i det følgende år tilsvarende. Nedsættelsen vil ske som en kombination af individuelle og kollektive nedsættelser.

På anlæg er der ingen regnskabsmæssig sanktion, men der er enighed om, at aftaleoverholdelse er en central forudsætning for 2023.

I forhold til indkomstskat skal kommunerne leve op til de rammer, som er sat i forhold til skatteforhøjelser og eventuelle skattenedsættelser. Hvis rammerne overskrides, vil der også her være tale om en kombination af individuelle og kollektive nedsættelser.

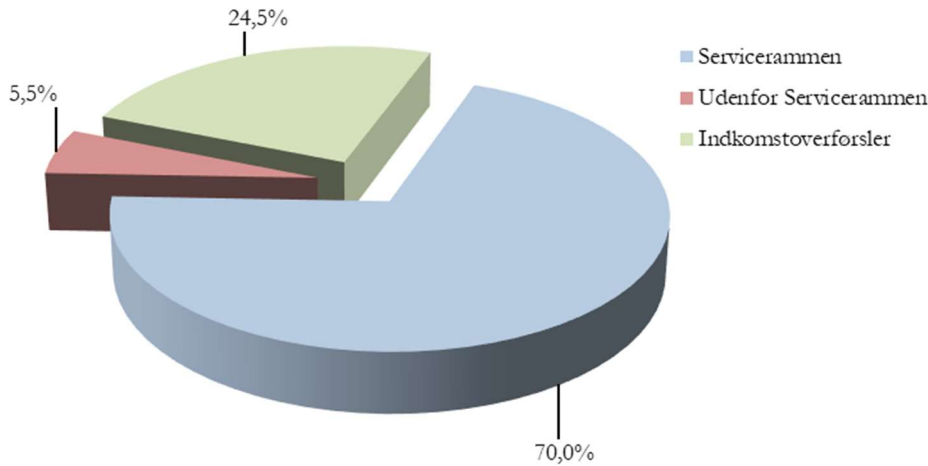
Forudsætningen for indtægtssiden er generelt, at aftalen mellem KL og regeringen omkring niveauet for skat, service- og anlægsramme forventes overholdt. De betingede balancetilskud er derfor indregnet i budgettet.

Skattesanktion

I øjeblikket forventer KL at rammerne for de kommunale skatter vil blive overtrådt med ca. 300 mio. kr. fordi en række kommuner sætter skatten op. Det vil formentlig udløse en kollektiv sanktion som Tønder Kommune også vil blive ramt af. Sanktionen forventes at blive ca. 2 mio. kr. som **ikke** er indarbejdet i budgettet.

Budgettets driftsudgifter i alt

Driftsudgifterne udgør i budgetåret 2023 i alt 2.725 mio. kr. Disse udgifter fordeles i 3 hovedkategorier, servicerrammen, uden for servicerrammen og indkomstoverførsler.

Som det fremgår udgør servicerrammen den største andel med 68,9 % mens uden for servicerrammen udgør 5,4 % og udgifterne til indtægtsoverførsler udgør 25,7 %.

Serviceudgifter

I mio. kr.	Budget	Overslagsår	Overslagsår	Overslagsår
	2023	2024	2025	2026
Servicerrammen	1.908,6	1.904,1	1.890,7	1.877,5
11 Erhverv	13,1	12,6	12,6	12,6
110 Bosætning og Landdistrikter	0,0	0,0	0,0	0,0
12 Beredskab	8,8	8,8	8,8	8,8
13 Administration	317,2	313,8	311,0	308,3
140 Central Rengøring	24,1	23,9	23,6	23,4
16 Centrale puljer	31,9	38,5	45,1	51,1
20 Befordring	37,7	37,1	36,8	36,4
21 Teknik & Plan	121,6	120,5	119,3	118,0
22 Miljø og natur	17,6	17,1	16,9	16,7
24 Jordforsyning	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
31 Voksen/Social	201,1	198,2	195,8	194,4
37 Forebyggelse og anbringelse	134,8	134,1	133,0	131,6
41 Sundhed	42,7	42,2	41,8	41,3
42 Pleje og Omsorg	395,2	394,1	392,2	390,5
51 Kultur	26,9	26,6	26,4	26,1
52 Fritid og idræt	30,1	29,4	29,1	28,8
62 Arbejdsmarkedsområdets serviceudgifter	27,7	27,4	27,0	26,8
71 Uddannelse	336,1	329,6	322,7	315,7
72 Dagtilbud	145,1	153,4	151,9	150,1
81 Bosætning og Landdistrikter	1,9	1,9	1,9	1,9

Serviceammen

Serviceammen er på landsplan 286,5 mia. kr. Rammen er løftet med 1,250 mia. kr. i Økonomaftalen for 2023. Tønder Kommunes andel er beregnet til 1.922,3 mio. kr., når der tages hensyn til ændringen i folketallet. Tønder Kommunes serviceudgifter udgør 1.908,6 mio. kr. Kommunen bidrager således til, at aftalen kan overholdes. Det samme gør sig gældende i forhold til rammerne for anlæg.

De væsentligste forudsætninger i forhold til serviceammen:

- Konsekvenser af lov- og cirkulærepakke er indarbejdet.
- Der er indregnet udvidelser på serviceammen på samlet set 14,7 mio. kr.
- Der er indregnet 12 mio. kr. i reduktion af serviceammen i 2023, som er udmøntet via effektiviserings- og prioriteringskataloget som er drøftet i fagudvalg og præsenteret på minibudgetseminaret i juni måned. Herudover har fagudvalgene selv fundet finansiering af udvidelser svarende til 3,2 mio. kr.
- I overslagsårene er der indarbejdet en reduktion på 1 % årligt - og der er afsat en årlig udvidelsepulje på 6 mio. kr. Serviceudgifterne er således tilpasset ændringen i folketallet som forudsat i den økonomiske politik.
- Reduktion afledt af Facility Management er fortsat indregnet med godt 8 mio. kr. årligt.
- Genberegning af demografiregulering i 2023 samt overslagsårene 2024-2026 er indarbejdet
- Der er anvendt økonomaftalens forventninger til pris- og lønskøn. Konsekvenser af den øgede inflation er således **ikke** indarbejdet.

Uden for serviceammen

I mio. kr.	Budget 2023	Overslagsår 2024	Overslagsår 2025	Overslagsår 2026
Uden for serviceammen	149,6	149,9	151,4	152,7
36 Boligregnskab og statsref. Enkeltager	-22,3	-22,3	-22,3	-22,3
44 Aktivitetsbestemt medfinansiering	176,3	176,6	178,1	179,4
45 Pleje og omsorg, udenfor serviceammen	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4

Aktivitetsbestemt medfinansiering af sundhedsydelser er også i budget 2023 fastlagt til det fastfrosne niveau. Dette fordi der ikke er et tilstrækkeligt sikkert datagrundlag på grund af overgang til nyt Landspatientregister. Fastfrysning giver budgetsikkerhed i 2023, idet forskellige spørgsmål om efterregulering dog er uafklarede. Der kan opstå et spring i udgiftsniveauet, hvis datagrundlaget for den aktivitetsbestemte medfinansiering ændres.

Indkomstoverførsler

I mio. kr.	Budget 2023	Overslagsår 2024	Overslagsår 2025	Overslagsår 2026
Indkomstoverførsler	667,4	673,0	677,0	682,1
15 Borgerservice, indkomstoverførsler	32,4	35,6	35,2	35,0
19 Centrale puljer - indkomstoverførsler	2,2	-1,7	-1,7	-1,7
33 Førtidspension, tabt arbejdsfortj. - ovf	283,6	287,6	288,9	288,8
61 Kontante ydelser, indkomstoverførsler	314,4	316,8	319,8	325,2
63 Driftsudgifter til aktivering, indkomstoverfør.udg	34,8	34,8	34,8	34,8

Budgetforslaget for 2023 for indkomstoverførsler er på 667,4 mio. kr. Budgettet er fastlagt på grundlag af KL's tabt fratrukket en befolkningskorrektur for fald i antallet af 18 – 64 årige på alle områder.

Hvis kommunerne budgetlægger under aftaleniveauet som i Tønder Kommune, vil en eventuel midtvejsregulering ikke dække forskellen mellem godkendt budget og aftaleniveauet. En negativ midtvejsregulering, forventes derfor ikke fuldt ud at kunne finansieres ved reduktion i budgettet til indkomstoverførsler, og en positiv midtvejsregulering, vil ikke altid være tilstrækkelig til at dække merudgifter.

Anlæg og investeringer

I budgetforslaget for 2023-2026 er der indregnet **samlede anlægsudgifter på 375,4 mio. kr.**

I den økonomiske politik for 2019-2022 er fastsat, at det årlige anlægsniveau inkl. jordforsyning skal udgøre højst 100 mio. kr. årligt. Gennemsnittet for årene 2023-2026 overholder dette med et gennemsnit på 93,9 mio. kr.

I regeringsaftalen er fastsat et samlet niveau på 18,5 mia. kr. for alle landets kommuner. Den befolkningsmæssige andel af rammen vil svare til en bruttoanlægsramme på ca. 115 mio. kr. for Tønder Kommune, som stemmer overens med KL's vejledende anlægsramme for Tønder Kommune.

Budgetforslagets nettoanlægsudgifter i 2023 er 100,9 mio. kr., hvilket brutto er 111,1 mio. kr. Budgetforslaget overholder således anlægsrammen som indgår i aftalen mellem Regering og KL.

I budgetforliget for 2023 har Direktionen fået opgaven med forud for budgetlægningen for 2024 at udarbejde et oplæg til, hvordan der skabes råderum for anlægsinvesteringer i overslagsårene inden for anlægsrammen.

Investeringsoversigt

I mio. kr.	Budget 2023	Over- slagsår 2024	Over- slagsår 2025	Over- slagsår 2026
Økonomiudvalget	12,775	12,937	11,148	6,168
Beredskab	1,138	0,938	0,938	0,938
Erhverv	0,523	0,523	0,523	0,523
IT	4,185	4,185	4,185	4,185
Planlægning	1,570	1,570	1,570	1,570
Befordring	0,209	0,209	0,209	0,209
Projekter	5,150	5,512	12,583	12,583
Administration			1,140	
Ikke udmøntet reduktionspulje			-10,000	-13,840
Teknik og Miljøudvalget	42,619	59,356	41,531	30,731
Veje og stier	28,483	41,826	30,741	22,441
Legepladser	0,157	0,157	0,157	0,157
Byfornyelse og bygningsrenovering	2,116	2,616	2,616	2,616
Miljø og natur	2,948	3,948	3,948	3,948
Øvrigt	8,915	10,809	4,069	1,569
Socialudvalget	2,936	2,203	2,203	2,203
Voksen/Social	2,936	2,203	2,203	2,203
Sundhedsudvalget	0,530	0,530	0,530	0,530
Pleje og Omsorg	0,530	0,530	0,530	0,530
Kultur- og Fritidsudvalget	10,725	7,221	8,475	6,324
Idrætsfaciliteter	3,785	4,185	7,742	4,185
Kulturaktiviteter	1,207			1,406
Museer	5,733	3,036	0,733	0,733
Arbejdsmarkedsudvalget	0,000	0,000	0,000	0,000
Børn- og Skoleudvalget	14,528	11,889	7,019	0,638
Skoler	4,870	8,370	3,500	0,219
Dagtilbud	9,239	3,100	3,100	
Legepladser	0,419	0,419	0,419	0,419
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget	16,815	24,767	24,255	13,855
Udviklingsprojekter	16,815	24,767	24,255	13,855
ANLÆG I ALT	100,928	118,903	95,161	60,449
Jordforsyning				
Køb af jord 5,0 mio. kr. - salg af byggegrunde -5,0 mio. kr.	0,000	0,000	0,000	0,000
	100,928	118,903	95,161	60,449

Fagudvalg Budgetbemærkninger

Økonomiudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Finansiering m.v.	-2.731,6	-2.779,1	-2.808,4	-2.866,7	-2.944,7	-3.023,5
Drift	428,0	456,0	467,4	468,6	471,3	473,9
Erhverv	12,7	12,9	13,1	12,6	12,6	12,6
Bosætning og Landdistrikter	1,7	1,9	0,0	0,0	0,0	0,0
Beredskab	8,7	8,7	8,8	8,8	8,8	8,8
Administration	310,5	317,2	317,2	313,8	311,0	308,3
Central rengøring	23,4	25,1	24,1	23,9	23,6	23,4
Centrale puljer	1,0	20,9	31,9	38,5	45,1	51,1
Befordring	38,8	37,1	37,7	37,1	36,8	36,4
Centrale puljer, Udenfor service	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Borgerservice - indkomstoverførsler	31,2	30,0	32,4	35,6	35,2	35,0
Centrale puljer, indkomstoverførsler	0,0	2,2	2,2	-1,7	-1,7	-1,7
Anlæg	21,6	23,8	12,8	12,9	11,1	6,2
Økonomiudvalget i alt	-2.282,0	-2.299,3	-2.328,2	-2.385,2	-2.462,2	-2.543,5

Generelt

Økonomiudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 467,4 mio. kr. og et anlægsbudget på netto 12,8 mio. kr. Det væsentligste område er Administration, som udgør ca. 69 % af den samlede driftsramme.

Økonomiudvalget har også budgetansvaret for finansieringen, der bl.a. består af skatter og generelle tilskud. Udvalgets opgaver omfatter også planlægning, støttet boligbyggeri samt køb og salg af fast ejendom.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter på udvalgets område. Det drejer sig både om emner som Økonomiudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Letbetaling - automatisering af fakturabetaling	-0,581	-1,581	-1,730	-1,730
Miljø og Natur - Sagsbehandling	-0,125	-0,125	-0,125	-0,125
Økonomi og Løn - rammebesparelse	-0,148	-0,148	-0,148	-0,148
Politik og Udvikling - rammebesparelse	-0,172	-0,172	-0,172	-0,172
Befordring	-0,255	-0,255	-0,255	-0,255
Central rengøring	-0,660	-0,660	-0,660	-0,660
Teknik & Plan Administration	-0,122	-0,122	-0,122	-0,122
B&F Myndighed	-0,141	-0,141	-0,141	-0,141
Jobcenter	-0,222	-0,222	-0,222	-0,222
I alt	-2,426	-3,426	-3,575	-3,575

Note: Letbetaling, automatisering af fakturabehandling vil efterfølgende blive fordelt i organisationen efter nærmere defineret fordelingsnøgle.

Budgettemaer

Interne	2023	2024	2025	2026
Virksomhedskoordinator	0,600	0,600	0,600	0,600
Ny Vision- og strategiplan 2022-2025	2,000	2,000	2,000	2,000
Ressourcer - Grønne omstilling	2,500	2,500	2,500	2,500
Etablering af Ungeråd	0,350	0,350	0,350	0,350
I alt	5,450	5,450	5,450	5,450

Klima, Natur og Miljø

Der afsættes yderligere personaleresourcer til at varetage arbejdet med den grønne omstilling med 2,5 mio. kr. årligt fra 2023.

Politiske forslag

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Detailforum i samarbejde med Turistforening - pulje øremærket til markedsføring og udvikling af detailhandel	1,000	1,000	1,000	1,000
Løgumklosters 850 års Jubilæum	0,324			
Ansøgning fra Tønder Erhvervsråd om Udviklingspulje	0,500			
Vækst og udvikling i turisme - bemanning af turistinformation Tønder	0,500	0,500	0,500	0,500
I alt	2,324	1,500	1,500	1,500

Erhverv og Turisme

Der afsættes 1 mio. kr. årligt fra 2023 til Detailforum, som i samarbejde med Rømø-Tønder Turistforening og andre interessenter skal udvikle detailhandel og markedsføring af hele Tønder Kommune.

Tilskuddet til Tønder Erhvervsråd suppleres med 500.000 kr. i 2023. Samtidig tilkendegives et ønske om drøftelse af flerårigt samarbejde.

Kommunalbestyrelsen ønsker at undersøge, hvordan der kan skabes øget bæredygtig mobilitet og nye løsninger for en kollektiv trafik og forbedret infrastruktur.

Bosætning

Tønder Kommune er - og skal fortsat være - et godt sted at leve, bo og drive virksomhed. Det gælder for vores nuværende borgere, men har også stor betydning i et bosætningsperspektiv.

Tønder Kommune skal være attraktiv for både besøgende og tilflyttere, hvilket dette budget også er udtryk for.

Kommunalbestyrelsen ønsker at understøtte, at nye tilflyttere fra vores nabolande føler sig velkomne. Internationalt velkomstmateriale er en supplerende indsats til udmøntning af bosætningsstrategien.

Tønder Kommune vil med boligudviklingsstrategien sikre fremtidens lejeboliger - både i den almene boligsektor og det private lejeboligmarked. Det er en vigtig opgave på den måde at sikre, at der fortsat er gode og attraktive ungeboliger, seniorboliger samt almene familieboliger. Disse skal understøtte den generelle vækst, bosætning og erhvervsudvikling i kommunen.

Løgumklosters 850-års jubilæum

Løgumkloster kan i år 2023 markere byens 850 års jubilæum. Til markering af jubilæet er der afsat 324.000 kr. i 2023.

Fokus på ”Grænselandet”

Budgettet er kendetegnet ved et fortsat fokus på at udnytte de muligheder, som placeringen i grænselandet giver.

Der er afsat 1,93 mio. kr. til kommunens egenfinansiering af INTERREG-projektet Work In DE/DK. Projektet er et erhvervsrettet grænseoverskridende projekt.

Investeringsoversigt – Økonomiudvalget

	Budget 2023	B/F 2023	Over- slagsår 2024	Over- slagsår 2025	Over- slagsår 2026
I mio. kr.					
Beredskab					
Anlægsbidrag Brand & Redning Sønderjylland	0,938	B/F	0,938	0,938	0,938
Tønder Ungdomsbrandværn - tilskud til nyt køretøj	0,200	B/F			
Erhverv					
Erhvervsudvikling	0,523	B/F	0,523	0,523	0,523
IT					
It investeringer og netforbindelse skoler	4,185		4,185	4,185	4,185
Planlægning					
Planlægningsopgaver	1,570	B/F	1,570	1,570	1,570
Befordring					
Opgradering af busstoppesteder	0,209	B/F	0,209	0,209	0,209
Projekter					
Zeppelin Tønder	2,120		2,120	2,120	2,120
Masterplan Tønderhallerne			3,392	10,463	10,463
Tilskud til etablering af et museum for Hans J. Wegners Møbelkunst	0,530	B/F			
Garnisionsmuseum - køb af ejendom	2,500				
Administration					
Ventilationsanlæg på Jobcentret				1,140	
Ikke udmøntet reduktionspulje				-10,000	-13,840
I alt	12,775		12,937	11,148	6,168

B/F = Bevilget/frigivet i 2023

På Økonomiudvalgets område er der hovedsagelig afsat anlægsmidler til en række udviklingsprojekter.

Zeppelin Tønder

Det igangværende projekt om et oplevelsescenter omkring Zeppelin Tønder skal have den allerhøjeste prioritet som kommunalt fyrtårn.

Projektet og dets stedbundne kvaliteter skal prioriteres.

Det vurderes at projektet kan være afgørende for at tiltrække endnu flere gæster til kommunen.

Wegnermuseum

Kommunalbestyrelsen tilkendegiver, at man støtter op om planerne for Wegner Museet og vil se velvilligt på projektet. Det økonomiske driftstilskud er der ikke taget stilling til på nuværende tidspunkt, men der er en positiv indstilling til at stille en byggegrund med tilhørende p-plads til rådighed, når anlægssummen er finansieret.

Toftlund Udviklingsplan

Udviklingsplanen blev godkendt i Kommunalbestyrelsen i starten af 2020, og danner rammen omkring et samlet udviklingsinitiativ for Toftlund.

Det første store projekt er at realisere et nyt bevægelsesrum ved Toftlundhallerne. Der er et frugtbart samarbejde mellem alle parter i byen.

Den samlede anlægsramme er uændret i forhold til budget 2022-2025.

Garnisonsmuseet

Der er afsat 2,5 mio. til køb af det gamle gasværk i Tønder. Brugsretten til bygningen gives til Garnisonsmuseet. Det forudsættes, at der forud for overdragelse af brugsretten indgås en aftale med Zeppelinmuseet for deling af effekter.

Tønnisgård

Det tilkendegives, at man støtter op om planerne for Tønnisgård og vil se velvilligt på projektet med et tilskud på 5 mio. kr. samt en tilsvarende kommunegaranti, når den øvrige finansiering til projektet er på plads.

Teknik- og Miljøudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	151,9	135,6	134,1	132,4	131,0	129,6
Teknik & Plan	99,7	123,6	121,6	120,5	119,3	118,0
Miljø og natur	16,1	18,6	17,6	17,1	16,9	16,7
Affaldshåndtering	8,2	-1,5	0,0	0,0	0,0	0,0
Jordforsyning	-3,8	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1	-5,1
Facility Management	31,7	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Anlæg (incl. jordforsyning)	11,5	38,6	42,6	59,4	41,5	30,7
Teknik- og Miljøudvalget i alt	163,4	174,2	176,7	191,7	172,5	160,3

Generelt

Teknik- og Miljøudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 134,1 mio. kr. og et anlægsbudget på netto 42,6 mio. kr. Det væsentligste område er Teknik og Plan, som udgør ca. 91 % af den samlede driftsramme.

Udvalget har også budgetansvaret for Facility Management, som handler om at optimere den samlede ejendomsdrift i kommunen. Dette politikområde er nu flyttet til politikområdet Teknik & Plan.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter på udvalgets område. Det drejer sig både om emner som Teknik- og Miljøudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Vintertjeneste	-0,850	-0,850	-0,850	-0,850
Oprensning af sandaflejringer	-0,120	-0,120	-0,120	-0,120
I alt	-0,970	-0,970	-0,970	-0,970

Udvidelsesforslag finansieret af udvalget

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Udvidelser				
Renovering af byrumsinventar på handlegader	0,270	0,540	0,540	0,540
Udvidelser i alt	0,270	0,540	0,540	0,540
Finansiering				
Gadelys - 50 % af gadelamper slukkes helt i 4 timer	-0,270	-0,540	-0,540	-0,540
Finansiering i alt	-0,270	-0,540	-0,540	-0,540

Renovering af handlegader

Der er afsat 540.000 kr. årligt til renovering og evt. udskiftning af affaldsspande, stole og bænke mv. på handlegader.

Klima, Natur og Miljø

Budgettet er kendetegnet ved et fortsat fokus på at sikre en bæredygtig udvikling.

Der gennemføres besparelser på i alt 270.000 KWh ved at slukke hver anden gadelampe i hele Tønder Kommune. Dette svarer til minimum 540.000 kr. årligt, og samtidig mindsker initiativet kommunens klimaaftryk.

Der er fokus på, hvordan yderligere energioptimeringer i kommunale bygninger og på offentlige arealer kan gennemføres.

Facility Management

I 2019 blev Facility Management igangsat med et besparelsesrationale på 20.000 m² svarende til 8 mio. kr. årligt fra 2022. Rationalet er ikke indhentet, men den politiske ambition om besparelsen er der fortsat. Der er opbakning til en ny start med et forventet nyt beslutningsgrundlag i starten af 2023.

Investeringsoversigt – Teknik- og Miljøudvalget

I mio. kr.	Budget 2023	B/F 2023	Over- slagsår 2024	Over- slagsår 2025	Over- slagsår 2026
Veje og stier					
Trafiksikkerhed - <i>Heraf jf. budgetforlig 2023 bevilget til 1 projekt: -Trafiktavler ITS på Kongevej i Tønder</i>	4,232		5,232	5,232	5,232
Cykelstipuljen	6,278		6,278	6,278	6,278
Gaderenoveringspulje	3,116		2,116	2,116	1,616
Kloakrenovering følgearbejder	4,040	F5	11,700	3,500	6,700
Tvismarkkrydset på Rømø	2,093	F5			
Havnebyvej i kurven ved Langdalsvej	0,523	F5	1,569		
Vejomlægning og venstresvingsbane Østre Havnebyvej	0,523	F5	1,570		
Asfaltering af grusveje	0,523		0,523	0,523	0,523
Lobækvej sideudvidelse og 2-1 vej	0,785	F5			
Sideudvidelse og vigepladser	1,045	F5	2,092	2,092	2,092
Mølletofte, hævning af stibroer			1,046		
Renovering af fredede broer	1,256	F5	9,700	11,000	
Kongevej i Tønder, venstresving til ny adgang	2,569	F5			
Mølledammen, Løgumkloster	1,000				
Legepladser					
Legepladser	0,157	B/F	0,157	0,157	0,157
Byfornyelse og bygningsrenovering					
Bygningsfornyelse og skimmelsvamp	2,116	B/F	2,616	2,616	2,616
Miljø og natur					
Pulje Miljø og Natur	1,593		2,093	2,093	2,093
Revision af vandløbsregulativer	1,355	B/F	1,855	1,855	1,855
Øvrigt					
Etablering af el-ladestandere	1,000		2,500		
Digeforstærkning	6,346		4,240		
Energioptimering	1,569		1,569	1,569	1,569
Facility Management			2,500	2,500	
I alt	42,619		59,356	41,531	30,731

Veje, trafik og stier

Der er fortsat fokus på bedre infrastruktur og trafiksikkerhed. I budget 2023 er der afsat

- 3,5 mio. kr. i 2023-2024 til opsætning af el-ladestandere
- 2,57 mio. kr. i 2023 til ny svingbane på Kongevej, der skal forbedre indkørsel det nyrenoverede Tønder Midtby
- 2,1 mio. kr. i 2023 til renovering af Tvismarkkrydset på Rømø.
- 4,7 mio. kr. i 2023 til trafiksikkerhed, hvori der er prioriteret yderligere 500.000 kr. til elektroniske færdselstavler til hastighedsdæmpning på Kongevej ved busstationen.

Investeringerne fortsætter samtidig i infrastruktur som skal understøtte ”den sunde borger”. Der afsættes minimum 25 mio. kr. fra 2023-2026 til cykelstier. Fokus er også på de statslige cykelpuljer, hvor der senest er givet tilsagn om 4 mio. kr. til strækningen mellem Solvig-rundkørslen og St. Emmerske.

Socialudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	567,7	588,0	597,3	597,6	595,4	592,5
Voksen/Social	197,1	195,2	201,1	198,2	195,8	194,4
Forebyggelse og anbringelse	141,8	134,4	134,8	134,1	133,0	131,6
Boligregnskab og statsref. enkeltsager	-26,0	-22,0	-22,3	-22,3	-22,3	-22,3
Førtidspension, tabt arbejdsfortj., Indk.ovf.	254,8	280,5	283,6	287,6	288,9	288,8
Anlæg	5,7	3,8	2,9	2,2	2,2	2,2
Socialudvalget i alt	573,4	591,8	600,2	599,8	597,6	594,7

Generelt

Socialudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 597,3 mio. kr. og et anlægsbudget på netto 2,9 mio. kr. De væsentligste områder er det specialiserede socialområde som omfatter Voksen/Social samt Forebyggelse og anbringelse – samlet set 335,9 mio. kr.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering af midler til en række områder og nye projekter. Det drejer sig både om emner som Socialudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Medicinhåndtering ved brug af doseringsrobotter i §85	-0,195	-0,195	-0,195	-0,195
Ledelsesorganisering på botilbud	-0,500	-0,500	-0,500	-0,500
Styring ift. supervision og brugen af intern supervision	-0,150	-0,150	-0,150	-0,150
Servicefunktion - Mødeforplejning	-0,100	-0,100	-0,100	-0,100
Anbringelser - Adoption uden samtykke	-0,600	-0,600	-0,600	-0,600
Anbringelser i netværksplejefamilier	-0,330	-0,330	-0,330	-0,330
I alt	-1,875	-1,875	-1,875	-1,875

Det sociale område

I budgettet for 2022 løftede Kommunalbestyrelsen det specialiserede socialområde med 13,4 mio. kr. – et løft som også er indregnet i overslagsårene.

Derudover bakkes der fortsat op om samarbejdet med frivillige organisationer/NGO og indgåelse af partnerskabsaftaler ved at afsætte 686.000 kr.

Investeringsoversigt – Socialudvalget

I mio. kr.	Budget 2023	B/F 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Voksen/Social					
Renovering af Tøndervej 45, Skærbæk	1,890	F5			
Renoveringsplan Handicap Løgumgård/øvrigt inst.	1,046	F5	1,157	1,157	1,157
Renoveringspulje til værksteder §103/104			1,046	1,046	1,046
I alt	2,936		2,203	2,203	2,203

B/F = Bevilget/frigivet i 2023

Sundhedsudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	593,5	597,3	609,8	608,5	607,7	606,8
Sundhed	52,5	43,4	42,7	42,2	41,8	41,3
Pleje og omsorg	373,4	383,4	395,2	394,1	392,2	390,5
Aktivitetsbestemt medfinansiering	173,3	174,9	176,3	176,6	178,1	179,4
Pleje og omsorg, udenfor serv.ram.	-5,6	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4	-4,4
Anlæg	2,6	0,9	0,5	0,5	0,5	0,5
Sundhedsudvalget i alt	596,2	598,2	610,3	609,1	608,3	607,4

Generelt

Sundhedsudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 609,8 mio. kr. De væsentligste områder er pleje- og omsorg for ældre for 395,2 mio. kr. samt aktivitetsbestemt medfinansiering (betaling for sygehusbehandling) med 176,3 mio. kr.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter på udvalgets område. Det drejer sig både om emner som Sundhedsudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projektnavn	2023	2024	2025	2026
Reduktion i puljen til køb og salg af plejehjemspladser	-2,710	-2,710	-2,710	-2,710
Medfinansiering af sundhedsvæsenet	-0,246	-0,246	-0,246	-0,246
I alt	-2,956	-2,956	-2,956	-2,956

Ældreområdet

Budgettet skal sikre en fortsat værdig ældrepleje, og derfor fastholdes det løft på ældreområdet, som Kommunalbestyrelsen i 2020 tildelte området. Her blev der i perioden 2021-2024 afsat 45 mio. kr. til demografi, ekstra elevpladser og midler til en styrket akutfunktion.

Samtidig fastholdes det ved sidste års budgetforlig afsatte beløb på 1,4 mio. kr. årligt til løft af servicen for borgerne på plejecentrene samt løftet på 13,4 mio. kr. i overslagsårene, som Kommunalbestyrelsen loftede området med i 2022.

Investeringsoversigt – Sundhedsudvalget

	Budget 2023	B/F 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
I mio. kr.					
Pleje og Omsorg					
Udskiftning maskinel i P & O samt Sundhed	0,530	B/F	0,530	0,530	0,530
I alt	0,530		0,530	0,530	0,530

B/F = Bevilget/frigivet i 2023

Kultur- og Fritidsudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	55,9	55,6	57,0	56,1	55,5	54,9
Kultur	26,4	26,2	26,9	26,6	26,4	26,1
Fritid og idræt	29,6	29,4	30,1	29,4	29,1	28,8
Anlæg	23,8	6,9	10,7	7,2	8,5	6,3
Kultur- og Fritidsudvalget i alt	79,8	62,5	67,7	63,3	64,0	61,3

Generelt

Kultur- og Fritidsudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 57,0 mio. kr. og et anlægsbudget på netto 10,7 mio. kr.

Kultur området omfatter biblioteker, teatre, museer, kulturskole m.v. Fritid og Idræt omfatter idræts- og fritidsfaciliteter og folkeoplysning.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter på udvalgets område. Det drejer sig både om emner som Kultur- og Fritidsudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Aktivitetstilpasning af budget på folkeoplysningsområdet	-0,359	-0,359	-0,359	-0,359
I alt	-0,359	-0,359	-0,359	-0,359

Budgettemaer

Interne	2023	2024	2025	2026
Idræt for sindet	0,475	0,475	0,475	0,475
Tønder Festival - Folkemusikarkiv	0,400	0,400	0,400	0,400
I alt	0,875	0,875	0,875	0,875

Den aktive borger

Budgettet indeholder elementer, der er kendetegnet ved et fortsat fokus på at bevare og styrke sundheden for borgerne.

Tønder Festival

Tønder Festival er et fyrtårn, som bidrager til at skabe fællesskab og engagere frivillige som aktive borgere. Der afsættes 400.000 kr. årligt til etablering af et folkemusikarkiv i den tidligere stationsbygning i Tønder.

Investeringsoversigt – Kultur- og Fritidsudvalget

I mio. kr.	Budget 2023	B/F 2023	Over- slagsår 2024	Over- slagsår 2025	Over- slagsår 2026
Idrætsfaciliteter					
Halrenoveringspulje	2,139	F5	3,139	3,139	3,139
Tekniske installationer svømmehaller	1,046	B/F	1,046	1,046	1,046
Udskiftning af græstæppe på kunstbanen i Løgum- kloster				3,557	
Vodder Idrætscenter - Udvidelse af springcenter, depot og fitness	0,600				
Kulturaktiviteter					
Bachmanns Vandmølle					1,406
Schweizerhalle - nyt indgangsparti	0,507	F5			
Schweizerhalle - lydanlæg	0,700				
Museer					
Museum Sønderjylland	0,733	B/F	0,733	0,733	0,733
Museum Sønderjylland - helhedsplan	5,000				
Kunstmuseum Tønder (realitetsfordeling fra 2021 til 2024)			2,303		
I alt	10,725		7,221	8,475	6,324

B/F = Bevilget/frigivet i 2023

Vodder Idrætscenter

Der er afsat 600.000 kr. til udvidelse af springmiljø, fitness, ændret benyttelse af nuværende depot samt opførelse af nyt depot.

Schweizerhalle

Der er afsat 700.000 kr. til et nyt lydanlæg.

Arbejdsmarkedsudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	419,7	420,2	376,9	379,0	381,7	386,8
Arbejdsmarkedsrådets serviceudg.	32,4	34,1	27,7	27,4	27,0	26,8
Kontante ydelser, indkomstoverførsler	342,7	345,8	314,4	316,8	319,8	325,2
Arbejdsmark.foranstalt., indkomstoverførsler	44,7	40,4	34,8	34,8	34,8	34,8
Anlæg	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Arbejdsmarkedsudvalget i alt	419,7	420,2	376,9	379,0	381,7	386,8

Generelt

Arbejdsmarkedsudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 376,9 mio. kr. Langt det største budgetområde er kontante ydelser på 314,4 mio. kr.

Udvalget varetager opgaver i forhold til administration og udbetaling af sygedagpenge, kontanthjælp, arbejdsløshedsdagpenge m.v. Herudover er der beskæftigelsesrettede tilbud og opgaver.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter på udvalgets område. Det drejer sig både om emner som Arbejdsmarkedsudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Faldende elevtal på Forberedende Grunduddannelse	-0,120	-0,120	-0,120	-0,120
I alt	-0,120	-0,120	-0,120	-0,120

Budgettemaer

Interne	2023	2024	2025	2026
Ungeguide - Social vicevært	0,500	0,500	0,500	0,500
I alt	0,500	0,500	0,500	0,500

Børn- og Skoleudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	500,3	481,4	481,2	483,1	474,5	465,8
Uddannelse	349,0	334,6	336,1	329,6	322,7	315,7
Dagtilbud	151,2	146,8	145,1	153,4	151,9	150,1
Anlæg	16,1	23,6	14,5	11,9	7,0	0,6
Børn- og Skoleudvalget i alt	516,3	505,0	495,8	494,9	481,6	466,5

Generelt

Børn- og Skoleudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområder med en samlet driftsudgift på netto 481,2 mio. kr. og et anlægsbudget på netto 14,5 mio. kr. i 2023. Uddannelse udgør ca. 70 % af driftsbudgettet, mens dagtilbud udgør ca. 30 %.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter på udvalgets område. Det drejer sig både om emner som Børn- og Skoleudvalget har rejst samt emner som er fremkommet i løbet af den politiske budgetproces.

Reduktioner

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Forældrebetaling småbørnsgruppe	-0,600	-0,600	-0,600	-0,600
WASP (Work, and School Project)	-0,800	-0,800	-0,800	-0,800
Skolebibliotek, bogindkøb mv.	-0,503	-0,503	-0,503	-0,503
Reduktion i tildeling til kvalitetsløft i folkeskolen	-1,400	-1,400	-1,400	-1,400
I alt	-3,303	-3,303	-3,303	-3,303

Udvidelser

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Permanentgørelse af projekt lettere behandling PPR	0,669	0,669	0,669	0,669
Permanentgørelse af projekt småbørn trampolin	0,600	0,600	0,600	0,600
I alt	1,269	1,269	1,269	1,269

Fokus på Sundhed

Der arbejdes forebyggende i forhold til børn og unges sundhed og trivsel. For at understøtte dette, afsættes der til børn- og skoleområdet ca. 3 mio. kr. til

- tandregulering
- ergoterapeut i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
- lettere behandling i Pædagogisk Psykologisk Rådgivning
- delvis fortsættelse af projekt Småbørnstrampolinen
- specialpædagogiske tilbud under dagtilbudsområdet.

Udvidelsesforslag finansieret af udvalget

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Udvidelser				
Ansættelse af flere PAU-elever (pædagogiske assistenter)	1,200	1,200	1,200	1,200
Øgede udgifter til tandregulering	0,700	0,700	0,700	0,700
Ansættelse af ergoterapeut hos PPR	0,600	0,600	0,600	0,600
Specialpædagogiske tilbud	0,415	0,415	0,415	0,415
Udvidelser i alt	2,915	2,915	2,915	2,915
Finansiering				
Reduktion i tildeling hos daginstitutioner	-1,200	-1,200	-1,200	-1,200
Reduktion i ikke udmøntet midler til generel løft af folkeskolen	-1,300	-1,300	-1,300	-1,300
Reduktion i puljen til digitale redskaber i dagtilbud	-0,415	-0,415	-0,415	-0,415
Finansiering i alt	-2,915	-2,915	-2,915	-2,915

Politiske forslag

Projekt navn	2023	2024	2025	2026
Ordblindeindsats	0,500	0,500	0,500	0,500
I alt	0,500	0,500	0,500	0,500

Dagtilbud og folkeskole

Indenrigs- og Boligministeriet har i 2022 undersøgt, hvor tilfredse forældrene er med kommunernes dagtilbud. Blandt samtlige landets 98 kommuner ligger Tønder Kommune som nummer to, når det gælder forældrenes tilfredshed. De seneste år har Tønder Kommune arbejdet intensivt med at efteruddanne samtlige pædagoger, hvilket blandt andet afspejles i en høj tilfredshed blandt medarbejdere på dagtilbudsområdet – dette ønsker Kommunalbestyrelsen at videreudvikle.

Kommunalbestyrelsen er derfor enig om, at der skal arbejdes med dagtilbudsanalysen i dialog med interessenter på området, så området også i fremtiden er bæredygtigt. Børns trivsel og udvikling skal fortsat prioriteres højt, ligesom der skal være fokus på rekruttering og fastholdelse af faglige kompetencer i institutionerne. Til eventuelle afledte effekter er afsat 3 mio. kr. på anlægsbudgettet.

Fokus på ”Grænselandet”

Budgettet er kendetegnet ved et fortsat fokus på at udnytte de muligheder, som placeringen i grænselandet giver.

Det understøttes således fortsat, at tysk i folkeskolen sker allerede fra 0. klasse. Udgiften til tidlig tysk er en fast del af Kommunalbestyrelsens budgetter, og resultaterne er begyndt at vise sig ude på skolerne.

Investeringsoversigt – Børn- og Skoleudvalget

I mio. kr.	Budget 2023	B/F 2023	Over- slagsår 2024	Over- slagsår 2025	Over- slagsår 2026
Skoler					
Skærbæk Distriktsskole - ny skole (1-års og 5-års gennemgang)					0,219
Renoveringspulje Skoler og Ungdomsskolen	0,248		8,370	3,500	
Tønder Ungdomsskole - Værkstedsbygning	4,622				
Dagtilbud					
Renoveringspulje Dagtilbud	3,100		3,100	3,100	
Dagtilbudsanalysen - afledt anlæg	3,000				
Flytning af Højer Danske Børnehave til Digeskolen	3,139	F5			
Legepladser					
Legepladser pulje til renovering	0,419	B/F	0,419	0,419	0,419
I alt	14,528		11,889	7,019	0,638

B/F = Bevilget/frigivet i 2023

Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget

I 2023-priser	Regnskab 2021	Budget 2022	Budget 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Drift	0,0	0,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Bosætning og Landdistrikter	0,0	0,0	1,9	1,9	1,9	1,9
Anlæg	0,0	0,0	16,8	24,8	24,3	13,9
Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget i alt	0,0	0,0	18,7	26,7	26,1	15,7

Generelt

Klima, Vækst- og Udviklingsudvalget har budgetansvaret for ovennævnte politikområde med en samlet driftsudgift på netto 1,9 mio. kr. og et anlægsbudget på netto 16,8 mio. kr. i 2023.

I overslagsårene er der afsat ca. 63 mio. kr. til anlæg på området.

Nye tiltag/ændringer i budgetgrundlag

I budgettet er der sket omprioritering og afsat midler til en række områder og nye projekter. Klima, Vækst- og Udvikling er et nyetableret udvalg og der er ikke sket ændringer på udvalgets område.

Investeringsoversigt – Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget

I mio. kr.	Budget 2023	B/F 2023	Over-slagsår 2024	Over-slagsår 2025	Over-slagsår 2026
Udviklingsprojekter					
Vestkysten wayfinding	0,400				
Byudviklingsplaner	1,200		1,000	0,800	
Landsbypulje til understøttelse af LUP	0,523	B/F	0,523	0,523	0,523
Udviklingsplan Toftlund	7,300		15,900	16,600	7,000
Udviklingsplan Rømø	1,060		1,012		
Landsbyfornyelse 2023-2026	4,239	B/F	4,239	4,239	4,239
Tønder Byfornyelsespulje 2023-2026	2,093	B/F	2,093	2,093	2,093
I alt	16,815		24,767	24,255	13,855

B/F = Bevilget/frigivet i 2023

BILAG

Bevillingsregler

Med vedtagelsen af budgettet for 2023 og disse bevillingsregler har Kommunalbestyrelsen givet Økonomiudvalget og de stående udvalg bemyndigelse til at afholde udgifter og oppebære indtægter i overensstemmelse med de løbs- og indholdsmæssige vilkår, der er knyttet til bevillingerne.

Alene Kommunalbestyrelsen kan meddele en bevilling.

Foranstaltninger påbudt ved lov eller bindende retsforskrift, kan dog iværksættes uden Kommunalbestyrelsens forudgående bevilling, men bevilling skal da indhentes snarest muligt.

Driftsbevillinger

Driftsbudgettet omfatter hovedkonti 0-6 (dranst 1 og 2) og er opdelt i 29 bevillingsniveauer/politikområder.

10 Økonomiudvalget	
11	Erhverv
12	Beredskab
13	Administration
140	Central rengøring
15	Borgerservice, Indkomstoverførsler
16	Centrale puljer
19	Centrale puljer, Indkomstoverførsler
20	Befordring
22	Centrale puljer Udenfor service
20 Teknik- og Miljøudvalget	
21	Teknik & Plan
22	Miljø og natur
23	Affaldshåndtering
24	Jordforsyning
30 Socialudvalget	
31	Voksen/Social
33	Førtidspension, tabt arbejdsfortj.,Indko
36	Boligregnskab og statsref. enkeltsager
37	Forebyggelse og anbringelse
40 Sundhedsudvalget	
41	Sundhed
42	Pleje og omsorg
44	Aktivitetsbestemt medfinansiering
45	Pleje og omsorg, udenfor servicerammen
50 Kultur- og Fritidsudvalget	
51	Kultur
52	Fritid og idræt
60 Arbejdsmarkedsudvalget	
61	Kontante ydelser, Indkomstoverførsler
62	Arbejdsmarkedsrådets serviceudgifter
63	Driftsudgifter til aktivering, Indkomstoverførsler
70 Børn- og Skoleudvalget	
71	Uddannelse
72	Dagtilbud
80 Klima-, Vækst- og Udviklingsudvalget	
81	Bosætning og Landdistrikter

Driftsbevillingerne er etårige og bortfalder ved regnskabsårets afslutning.

Anlægsbevillinger

Anlægsbevillinger omfatter anlægsudgifter og -indtægter under hovedkonti 0 og 2-6 (dranst 3), samt udlån og låneoptagelse på hovedkonto 8.

Anlægsbevillinger knytter sig til det enkelte anlægsprojekt og gælder indtil anlægsprojektet er afsluttet.

Beløb, som Kommunalbestyrelsen har vedtaget at stille til rådighed for anlægsarbejder, er opført i bevillingsoversigten (budgettet) og benævnes rådighedsbeløb.

Rådighedsbeløbene er ét-årige og bortfalder ved regnskabsårets afslutning. Rådighedsbeløb har alene en finansiel funktion.

Afholdelse af anlægsudgifter forudsætter, at Kommunalbestyrelsen har meddelt en anlægsbevilling til det enkelte anlægsprojekt, samt at der er frigivet et rådighedsbeløb.

Efter indstilling fra Økonomiudvalget er følgende undtaget fra disse regler:

1. På investeringsoversigten fremgår forhåndsprioriterede anlæg samt igangsatte anlæg. Nogle af disse anlægsinvesteringer er flerårige og allerede bevilget. For anlæg, som er bevilget i et tidligere budgetår frigives rådighedsbeløbet automatisk ved budgettets vedtagelse benævnt "B/F".

Der frigives i alt 17,181 mio. kr., jfr. Investeringsoversigten 2023-2026.

2. En del af anlægsinvesteringerne forudsætter, at der arbejdes med projektering, planlægning, rådgivning, prisfastsættelse m.v., for at kunne udarbejde det konkrete og gennearbejdede forslag til politisk behandling. Disse anlægsinvesteringer er markeret med "F5" i investeringsoversigten, og der meddeles anlægsbevilling og frigives rådighedsbeløb, svarende til 5 % af den samlede anlægssum ved budgettets vedtagelse.

Samlet meddeles 5 % anlægsbevilling og frigivelse for 1,078 mio. kr.

Derudover frigives rådighedsbeløbene vedrørende Jordforsyningen.

Finansielle konti

Økonomiudvalget har bevillingsniveauer under hovedkonto 7, Renter, tilskud, udligning og skatter samt hovedkonto 8, Balanceforskydninger:

01. Skatter
02. Generelle tilskud m.v.
03. Renter
04. Likvide aktiver
05. Optagne lån
06. Afdrag på lån
07. Øvrige Finansforskydninger
08. Aktiver og forpligtelser
13. Rente - Ældreboliger
15. Optagne lån – Ældreboliger
16. Afdrag på lån – Ældreboliger

Tillægsbevillinger

Regeringens sanktionsregler betyder, at merforbrug i budgetåret kan resultere i væsentlige fradrag i bloktilskuddet året efter.

Som udgangspunkt gives der ikke tillægsbevillinger til serviceområder finansieret af kassebeholdningen.

Hvis der opstår behov for ekstra ressourcer på et område, skal der stilles forslag til finansiering inden for områdets bevillingsramme.

Tillægsbevillinger til indkomstoverførsler og områder uden for servicerammen gives som udgangspunkt ikke, medmindre de kan finansieres af reguleringer af budgetgaranti, beskæftigelsestilskud eller anden regulering.

Økonomiudvalget er bemyndiget til at meddele tillægsbevillinger i tilfælde, hvor beløb fra en drifts- eller anlægsbevilling ønskes overført til en anden drifts- eller anlægsbevilling, det vil sige, hvor en bevilling giver netto 0 kr.

Det forudsættes, at Økonomiudvalgets omdisponering af midlerne træffes efter indstilling fra de berørte udvalg.

Bemyndigelsen gælder ikke tillægsbevillingsbehov opstået på konto 7 og 8.

Budgetomplaceringer

Aftaleholdere og fagchefer har, inden for de efterfølgende beskrevne kriterier, bemyndigelse til at foretage budgetomplaceringer inden for de enkelte driftsbevillinger/politikområder.

Budgetomplacering er en forhøjelse og tilsvarende nedskrivelse af to eller flere budgetposter inden for samme bevilling.

Ønske om budgetomplaceringer mellem kontoområder inden for Aftaleenhedens/institutionens budgetramme godkendes af den stedlige leder.

Budgetomplacering mellem Aftaleenheder/ afdelinger, men inden for det enkelte bevillingsområde /politikområde skal godkendes af pågældende fagchef.

Budgetomplaceringer i konflikt med de i budgettet indarbejdede materielle forudsætninger skal altid godkendes af Kommunalbestyrelsen.

Overførsel af bevilling til efterfølgende år

Vedrørende regnskabsaflæggelse henvises til Tønder Kommunes økonomiske principper.

Drifts- og rådighedsbeløb bortfalder ved regnskabsårets udgang, og kan ikke uden Kommunalbestyrelsens godkendelse overføres til det efterfølgende regnskabsår.

Overførsel søges i forbindelse med regnskabsafslutningen.

Opsparing/lån – Servicramme (Drift)

Garantioverførsler: Kontraktområder

Kontraktområder er karakteriseret som institutioner og administrative driftsområder.

Mindre- og merforbrug mellem 0-2 % overføres fuldt ud. *(Indfases således, at 0-3 % overføres fra 2022 til 2023 og 0-2 % overføres fra 2023 og fremover)*

Mindreforbrug mellem 0-3 % overføres fuldt ud fra 2022 til 2023.

Mindreforbrug over 3 % overføres ikke, men kan undtagelsesvist behandles sammen med ”øvrige overførsler”.

Undtagelsesvist kan der gives dispensation fra regler for garantioverførsler. En ansøgning imødekommes hvis der

- har været væsentlige ændrede forhold i budgetåret i forhold til budgetforudsætningerne,
- er en tidsforskydning i betalingerne, således at betalinger for allerede foretagne dispositioner først sker i det efterfølgende budgetår.
- Ansøgningsfrist udmeldes i ”Økonomiske procedurer”

Hvis en institution har et konkret ønske om opsparing til en fysisk ting – bus, udskiftning af inventar og lignende er processen således:

- Ansøgning fremsendes via fagchefen.
- Udvidelsesforslag, drift el. anlæg, udarbejdes til budgetlægningen.
- Her beskrives formål, omfang, forventet anskaffelsestidspunkt og institutionens egenfinansiering.
- Forslaget indgår i den politiske prioritering i budgetfasen på linje med øvrige forslag.

Merforbrug overføres fuldt ud. Redegørelse for afviklingsplan over maksimalt 3 år skal fremsendes af den relevante fagchef inden Direktionens behandling af det samlede oplæg.

Opgørelse sker ultimo januar på institutions- og afdelingsniveau – også benævnt ”kontraktområder”.

Øvrige overførsler: puljer, projekter og fællesområder

Inden den politiske behandling i Økonomiudvalg og Kommunalbestyrelse om overførsel af uforbrugte driftsmidler behandler Direktionen et samlet oplæg med udgangspunkt i en opgørelse på fagchefniveau.

Fra et helhedsperspektiv vurderer Direktionen, om der er behov for hjælp til områder med merforbrug fra områder med mindreforbrug. Generelt vil Direktionens vurdering af det samlede oplæg primært ske med udgangspunkt i begrundelse for tidsmæssig forskydning og en samlet vurdering af servicerammen.

Puljer og projekter:

Midler som er afsat til konkrete igangværende indsatser og projekter, hvor der kan være tale om tidsmæssig forskydning.

Som udgangspunkt vil mer-/mindreforbrug fra

- tilskud og puljemidler fra eksterne parter,
- konkrete politiske beslutninger og indsatser i øvrigt,
- barselpulje,
- resultat fra bruger/takstfinansierede områder som f.eks. skadedyrsbekæmpelse,
- driftsresultat fra Asyl Syd

blive overført fuldt ud.

Mer-/mindreforbrug fra forsikringspulje og vintervedligeholdelse reguleres via kassen.

Fællesområder:

For eventuelt øvrige uforbrugte driftsmidler, som ønskes overført skal Fagchefen fremsende redegørelse med detaljeret beskrivelse af formål og tidshorisont, for anvendelse af de overførte midler.

Uden for servicerammen (Drift)

Uforbrugte midler fra aktivitetsbestemt medfinansiering overføres til eventuelt kommende efterregulering. Statsrefusion vedrørende særligt dyre enkeltsager indgår i opgørelse af overførselsadgang for servicerammen.

Anlægsbevillinger

Anlæg omhandler selvstændige sager/projekter, hvor der som udgangspunkt er 100 % overførselsadgang af alle frigivne ikke forbrugte rådighedsbeløb mellem budgetår.

Det betyder som udgangspunkt

- at alle frigivne ikke forbrugte rådighedsbeløb fra igangværende sager/projekter overføres,
- at uforbrugte midler fra anlægspuljer (ikke konkrete projekter) som udgangspunkt ikke overføres, med mindre det kan begrundes i en uforudset tidsmæssig forskydning,
- at overførte midler indgår i revurdering af de samlede anlægsaktiviteter inden budgetlægningen for det kommende budgetår.

Afsluttede anlægsprojekter med en bevilling på sammenlagt brutto 2 mio. kr. eller derover, skal ved regnskabsårets afslutning særskilt forelægges Kommunalbestyrelsen til godkendelse.

Afsluttede anlægsprojekter på under 2 mio. kr. brutto, såvel som ikke afsluttede anlægsprojekter indgår i oversigter til regnskabsmaterialet og skal ligeledes godkendes af Kommunalbestyrelsen.

Regnskaber og tilhørende revisionsberetninger for selvejende institutioner m.v. forelægges alene for vedkommende fagudvalg.

Netto- / bruttobevillingsprincip

Bevillingsbindingen er fastlagt til de i bevillingsoversigten anførte nettobeløb på alle driftsområder (hovedkonto 0 og 2-6).

Fagudvalgene har derfor mulighed for at afholde flere udgifter end forudsat i budgettet, når merudgiften modsvares af en tilsvarende merindtægt. Ved væsentlige ændringer, der ikke er forudsat i bemærkninger til budgettet, skal sagen forelægges Kommunalbestyrelsen til godkendelse - inden iværksættelse af tiltag.

Bevillingerne vedr. de finansielle poster på hovedkonto 7 og 8 afgives som bruttobevillinger.

Fastsættelse af betaling fra borgerne for ydelser fra kommunale forsyningsvirksomheder, for benyttelse af sociale institutioner og ordninger samt skolefritidsordninger m.v. skal altid godkendes af Kommunalbestyrelsen.

Ændringer i bevillinger indberettes efter bruttoposteringsprincippet (udgifter / indtægter).

Kompetencer i økonomistyringen

Økonomiudvalget påser på Kommunalbestyrelsens vegne, at bevillingerne ikke overskrides.

Fagudvalgene er ansvarlige for overholdelse af nettobevillingerne og påser, at budgetbeløb på de enkelte politikområder ikke overskrides.

Forvaltningerne administrerer på udvalgenes vegne i overensstemmelse med budgettets forudsætninger og rammer, som disse er specificeret i budgettet og uddybet i budgetbemærkningerne.

Kontraktområder, Institutioner og afdelinger er ansvarlige for overholdelse af enhedens budgetramme. Institutionsledere/Aftaleholdere kan nedlægge, ændre og oprette stillinger, så længe det sker indenfor institutionens lønsum. I tilfælde hvor der i love, regler og overenskomster er krav til personalets faglige uddannelse, er det institutionslederens ansvar, at disse bliver overholdt.

Økonomi og Løn skal altid inddrages i sager med økonomisk indhold inden fremsendelse til fagudvalget.

Budgetforudsætninger

Forudsætninger

	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Indkomstskatter						
Statsgaranti - CPR folketal pr. 1/1		36.849	36.886	36.599	36.421	36.293
2022 = Faktisk CPR folketal						
2023 statsgaranti. Følgende år er med nedgang som COWI						
Eget skøn - CPR Folketal		36.849	36.910	36.725	36.313	36.122
2022 = Faktisk CPR folketal. Øvrige er egne tal (COWI)						
Udskrivningsprocent			25,3	25,3	25,3	25,3
Udskrivningsprocent eget skøn			25,3	25,3	25,3	25,3
Statsgaranteret udskrivningsgrundlag	6.057.676		6.360.411			
KL's skøn over udskrivningsgrundlag	5.805.754		5.805.754			
<u>Selskabsskatter</u>						
Selskabsskatter			-23.703			
Udligning af selskabsskatter			-20.352			
<u>Grundskyld</u>						
Grundskyldspromille			21,24	21,24	21,24	21,24
Grundskyldspromille, Produktionsjord (landbrug m.v.)			6,44	6,44	6,44	6,44
Statsgaranteret grundværdi						
Øvrige ejendomme	3.173.701		3.171.082			
Produktionsjord (landbrug m.v.)	3.877.329		3.660.490			
Egne estimerede grundværdier						
Øvrige ejendomme			3.792.564			
Produktionsjord (landbrug m.v.)			3.762.312			
<u>Dækningsafgift</u>						
Promille af grundværdi			10,620	10,62	10,62	10,62
Promille af forskelsværdi			8,750	8,75	8,75	8,75
Grundlag for dækningsafgift af grundværdi, off. Ejendomme			15.976	16.375	16.834	16.985
Grundlag for dækningsafgift af forskelsværdi			60.471	61.983	63.718	64.292
Udligning af dækningsafgift for off. ejendomme			-492			
<u>Vækstprocenter (KL's skøn)</u>	2020- 2021	2021- 2022	2022- 2023	2023- 2024	2024- 2025	2025- 2026
Udskrivningsgrundlag	3,6	0,3	3,8	3,1	3,6	3,7
Grundværdier - øvrige ejendomme			2,7	2,5	2,8	0,9
Grundværdier - produktionsjord			2,7	2,5	2,8	0,9
KL's skøn for vækst, selskabsskatter			-6,4	41,1	-16,4	-2,8

Skatter

SKATTER	2023	2024	2025	2026
Provenu af indkomstskatter				
Udskrivningsgrundlag Statsgaranti	6.360.411	6.254.483	6.427.731	6.622.098
Provenu (1.000)	-1.609.184	-1.582.384	-1.626.216	-1.675.391
Medfinansiering af skrå skatteloft	897	900	908	920
Samlet provenu (1.000)	-1.608.287	-1.581.484	-1.625.308	-1.674.471
Provenu af selskabsskatter				
Provenu af selskabsskatter	-23.703	-36.634	-30.331	-29.424
KL's Vækstprocenter i overslagsår		41,1	-16,4	-2,8
Samlet provenu (1.000)	-23.703	-36.634	-30.331	-29.424
Afregning af Dødsboskat og Forskerskat				
Afregning af Dødsboskat	-311			
Forskerskat				
Samlet provenu (1.000)	-311	0	0	0
Provenu af grundskyld, statsgaranteret				
Grundværdier				
Øvrige ejendomme	3.171.082	3.644.378	3.691.707	3.691.707
Produktionsjord (landbrug m.v.)	3.660.490	4.297.097	4.297.097	4.297.097
KL's vækstprocenter i overslagsår				
Øvrige ejendomme		2,5	2,8	0,9
Produktionsjord (landbrug m.v.)		2,5	2,8	0,9
Provenu for øvrige ejendomme	-67.354	-77.407	-78.412	-78.412
Provenu for produktionsjord (landbrug m.v.)	-23.574	-27.673	-27.673	-27.673
Provenu (1.000)	-90.927	-105.080	-106.085	-106.085
Provenu af dækningsafgift				
Grundlag for dækningsafgift af grundværdi	16.000	16.375	16.834	16.985
Grundlag for dækningsafgift af forskelsværdi	62.400	61.983	63.718	64.292
Provenu for dækningsafgift af grundværdi	-170	-174	-179	-180
Provenu for dækningsafgift af forskelsværdi	-546	-542	-558	-563
Samlet provenu (1.000)	-716	-716	-736	-743

Generelle tilskud

GENERELLE TILSKUD, statsgaranteret	2023	2024	2025	2026
7.80 Udligning og generelle tilskud				
Kommunal udligning				
Udligning af beskatningsgrundlag	-213.588	-258.811	-266.880	-274.654
Tillæg for kommuner med lavt beskatningsgrundlag	-17.316	-28.376	-29.427	-30.324
Tillæg for kommuner med højt beskatningsgrundlag				
Finansieringsandel af tillæg vedr. beskatningsgrundlag	-4.704	-4.810	-4.597	-4.579
Overudligning	0	0	0	0
Korr. vedr. overudligning	1.848	1.912	1.959	2.012
Udligning af udgiftsbehov	-234.024	-243.664	-252.204	-262.161
Tillæg for kommuner med højt udgiftsniveau	-5.028	-5.240	-5.424	-5.638
Finansieringsandel af tillæg vedr. udgiftsbehov	1.356	1.387	1.437	1.486
Særlig kompensation	7.368	7.368	7.368	7.368
Statstilskud				
Statstilskud	-436.764	-444.437	-469.957	-481.097
Statstilskud betinget vedr. service	-18.684	-18.549	-18.416	-18.289
Statstilskud betinget vedr. anlæg	-6.228	-6.183	-6.139	-6.096
Udligning af selskabsskat	-20.352	-23.840	-18.780	-18.045
Udligning af dækningsafgift f. off. ejendomme	-492	-486	-480	-475
I alt	-946.608	-1.023.729	-1.061.540	-1.090.492
7.81 Udligning og tilskud vedrørende udlændinge				
Udligning vedrørende udlændinge	3.228	3.196	3.160	3.125
I alt	3.228	3.196	3.160	3.125
7.82 Kommunale bidrag til regioner				
Betaling til regioner, udviklingsbidrag	4.344	4.444	4.551	4.666
I alt	4.344	4.444	4.551	4.666
7.86 Særlige tilskud				
Statstilskud vedr. generelt løft af ældreplejen	-6.528	-6.714	-6.909	-7.110
Tilskud til styrket kvalitet i ældreplejen	-8.748	-8.997	-9.258	-9.526
Tilskud til en værdig ældrepleje	-9.156	-9.422	-9.695	-9.976
Pulje til bekæmpelse af ensomhed	-876	-901	-928	-954
Tilskud til bedre dagtilbud	-3.204	-3.297	-3.393	-3.491
Overgangstilskud vedr. uddannelsesstatistik	0	0		
Tilskud til udsatte yder- og ø-kommuner	-49.992	-51.442	-52.934	-54.469
Tilskud til grænsenære kommuner	-9.516	-9.792	-10.076	-10.368
Tilskud til vanskeligt stillede kommuner	-20.004	0	0	0
Tilskud til kommuner med vanskelige øk. vilkår	-14.328	-14.000	-14.000	-14.000
Finansieringstilskud	-33.672	-33.672	-33.672	-33.672
I alt	-156.024	-138.237	-140.865	-143.566

Anvendte Pris- og lønskøn

	2020- 2021	2021- 2022	2022- 2023	2023- 2024	2024- 2025	2025- 2026
1.0 Lønninger	1,65	2,07	2,70	3,60	3,60	3,60
2.2 Fødevarer	1,50	5,54	4,70	1,42	1,42	1,42
2.3 Brændsel og drivmidler	11,55	13,61	-6,28	1,42	1,42	1,42
2.6 Køb af jord og bygninger	11,20	4,80	0,90	1,42	1,42	1,42
2.7 Anskaffelser	2,04	2,21	0,62	1,42	1,42	1,42
2.9 Øvrige varekøb	0,56	3,15	0,81	1,42	1,42	1,42
4.0 Tjenesteydelser uden moms	1,27	4,44	2,00	2,00	2,00	2,00
4.5 Entreprenør og håndværkerydelser	2,16	3,92	1,50	1,50	1,50	1,50
4.6 Betalinger til staten	1,37	0,72	2,11	2,76	2,76	2,76
4.7 Betalinger til kommuner	1,60	3,04	2,47	3,07	3,07	3,07
4.8 Betalinger til regioner	1,36	1,75	2,49	3,07	3,07	3,07
4.9 Øvrige tjenesteydelser	1,23	4,40	2,00	2,00	2,00	2,00
5.1 Tjenestemandspensioner	1,65	2,18	2,74	3,60	3,60	3,60
5.2 Overførsler til personer	1,33	0,23	2,03	2,70	2,70	2,70
5.9 Øvrige tilskud og overførsler	2,18	4,04	2,44	2,44	2,44	2,44
7.0 Indtægter	1,60	3,04	2,47	3,07	3,07	3,07
8.6 Statstilskud	1,33	0,23	2,03	2,70	2,70	2,70
9.1 Overførte lønninger	1,65	2,18	2,74	3,60	3,60	3,60
9.2 Overførte varekøb	0,53	4,85	3,30	1,42	1,42	1,42
9.4 Overførte tjenesteydelser	1,39	2,59	2,15	2,53	2,53	2,53
9.7 Interne indtægter	1,48	5,01	1,86	1,86	1,86	1,86
Gennemsnitlig pris- og lønfremskrivning (KL)	1,70	2,40	2,30	2,90	2,90	2,90

Pris- og lønskøn er baseret på Kommunernes Landsforenings samt kommunens egen beregning som følge af indregning af indkøbsrationale og regulering af barselsudligningspuljen. Økonomiaftalens forudsætninger er anvendt. Der forøgede inflation siden aftalens indgåelse er således **ikke** indregnet.